

4.2 Vientisinio sakinio skyryba

IŠPLĖSTINIO PAŽYMINIO SKYRYBA

Pažyminys – antrinė sakinio dalis, reiškianti daikto ar asmens požymį ir atsakanti į klausimus: *koks? kokia? kuris? kuri? kelintas? kelinta? kieno?*

Pažymimasis žodis – sakinio dalis, kurią apibūdina pažyminys.

Pagal pažyminio reikimo būdą ir jo ryšį su pažymimuoju žodžiu skiriami **derinamieji ir nederinamieji** pažyminiai. Pažyminiai, suderinti su pažymimuoju žodžiu gimine, skaičiumi, linksniu, vadinami derinamaisiais.

Pažyminiai, susidedantys iš dviejų, trijų ar daugiau žodžių, vadinami **išplėstiniais pažyminiais**. Šie pažyminiai sudaryti iš pagrindinio nario, išreikšto būdvardžiu arba dalyviu (veikiamuoju ar neveikiamuoju), ir vieno ar kelių priklausomų žodžių. Pavyzdžiui: *Bendraklasiams, besidomintiems geografija, ši išvyka buvo be galo įdomi* (kokiems bendraklasiams? – „*besidomintiems geografija*“).

Išplėstiniai derinamieji pažyminiai, einantys po pažymimojo žodžio, išskiriami kableliais.

Palyginkime:

Prie meldais apaugusios upės vaikystėje eidavome žvejoti.

Prie upės, apaugusios meldais, vaikystėje eidavome žvejoti.

1. Pateiktuose sakiniuose skyrybos ženklus padėkite ten, kur jų reikia.

1. Išėjusi stebėjau dangų pilną ryškiausių žvaigždžių.
2. Ilgai stotyje laukęs traukinys pagaliau pajudėjo iš perono.
3. Žmogus nusimaudęs miško upėje jautėsi tarsi ką tik gimęs.
4. Iš mokyklos einanti mergaitė užsižiūrėjo į ramunę.
5. Lietus pliaupęs visą dieną staiga nurimo.
6. Ežiukas kiekvieną vakarą aplankantis mūsų kiemą šiandien nepasirodė.
7. Šaka visą naktį lingavusi vėjyje paryčiais atrodė tarsi sustingusi.
8. Skaitantis knygą žmogus man yra pats gražiausias.
9. Vėjas skabantis medžių lapus įsisuko ir į mano kiemą.
10. Garsiai giedantis gaidys pažadino visą kaimą.

? ! . , : -

4.2 Vientisinio sakinio skyryba

2. Parašykite tris sakinius su išplėstiniais derinamaisiais pažyminiais.

1. _____

2. _____

3. _____

3. Parašykite tris sakinius su išplėstiniais nederinamaisiais pažyminiais.

1. _____

2. _____

3. _____

4. Pateiktus sakinius praplėskite pažyminiais.

1. Lapė nuskuodė į mišką. 2. Kieme stūksojo akmuo. 3. Akys žiūri į gelmę. 4. Žiogas peršoko smilgą. 5. Mokiniai aplankė muziejų.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

4.2 Vientisinio sakinio skyryba

PRIEDĖLIS

Priedėlis – derinamasis pažymins, išreikštas daiktavardžiu ir suderintas su pažymimuoju žodžiu bent linksniu. Priedėlis gali eiti prieš pažymimąjį žodį ar po jo.

Neišplėstas arba išplėstas priedėlis, einantis po pažymimojo žodžio, **išskiriamas** kableliais arba brūkšniais. Pavyzdžiui: *Zita, mūsų kaimynė, kasdien į darbą važiuoja autobusu. Nemunas, upių tėvas, vingiuoja per gražią Lietuvą. Linas – Antano sūnus – gyvena Vilniuje.*

Prieš pažymimąjį žodį einantis priedėlis **neskiriamas**. Pavyzdžiui: *Mūsų kaimynė Zita kasdien į darbą važiuoja autobusu. Upių tėvas Nemunas vingiuoja per gražią Lietuvą. Antano sūnus Linas gyvena Vilniuje.*

5. Pateiktuose sakiniuose skyrybos ženklus padėkite ten, kur jų reikia.

1. Aloyzas Juliaus brolis jau eina į antrą klasę.
2. Berta dešimtos klasės auklėtoja šiandien mokinius vesis į šokio spektaklį.
3. Antrojų mokytoja Vaida dalyvavo Vašingtone vykusiame mokytojų seminare.
4. Šuo kiemo sergėtojas šiandien visą dieną miegojo šalia savo būdos.
5. Julija talentingoji choro vadovė šiais metais vėl burs visus norinčius dainuoti.
6. Miško karalius ažuolas metė didelį šešėlį.
7. Violeta ir Eimantė lietuvių kalbos mokytojos per pertrauką gėrė kavą ir šnekučiavosi.
8. Rašytojas Vidas Morkūnas užbaigė savo naująjį siaubo romaną.
9. Vitalija mokyklos bibliotekininkė džiaugėsi užsakiusi naujausią Donaldso Kajoko poezijos knygą.
10. Mūsų mylima kolegė Eglė į koncertą atvyko nauju automobiliu.

5. Parašykite tris sakinius su neišplėstu arba išplėstu priedėliu, einančiu po pažymimojo žodžio.

1. _____

2. _____

3. _____

